

ԱՅԵՐԱՎԵՐԱԾՈՒՆԻ ԱՀԱՊՈԵԼՈՒ ՃՈՒՅՑՈ

ჩეენც ერი გართ და ქული გვხუ-
რავს რაღა? გართ რამე, ანგარიშს
გვიშვს ვინმე? ცამდის მართალიც
რომ ვიყოთ, გვფასებს ვინმე ამ სი-
მართლებს? სული რომ გაწამებული
გვაქვს და ხორცი გვემულ-ცემული
უდანაშაულოდ, წინააღმდეგ ლვითია
და კაცის სამართალისა, გვიშვნარებს
ვინმე? სამართლისა და კანონის გუ-
ლისათვის პატივსცემს ვინმე ჩეენ უფ-
ლების, და მაღამოს რასმე ადებს ჩეენს
ღრმა კრილობას, რომელმაც, ლამის
არის, მოგვინელოს, თან გადავვიყო-
ლოს!?! არის ვინმე პატივსანი მართლ-
მსაჯული, უფლების მოყვარული, სა-
მართლის მაძიებელი და შემგუებელი,
რომ ჩეენი გაიგონოს, ყურადღილოს და
მოგვიჩლოს, რაც გვეკუთვნის და შე-
გვერგება ცისა და მიწის კამონით?...
არა და არა! გადავარდა ეს ზნობა.
ამ სათნოებამ თავისი დრო მოჰქმდა
და მასზედ ლაპარაკი დღეს მხოლოდ
ბოროტ ლიმილსა ჰვერის ხელმწიფე-
ბის მექონს. დღეს მგლობაა გათა-
ყვანებული, ძალაა გაღრიცემებული,
სუსტის შეჭმაა დღევანდელი ძლი-
ერის წესი და ათი მცნობა! ქრი-
სტი მართლების მიერ და მის მიერ და-
დეს ამ უწყინარ საშუალებას გასა-
ქანს არ ძლევენ და არ ძლევენ ისი-
ნი, ვინც უმაღლესად დაიშნულია
ჩეენი ეკლესის ბედის გამგედ, მის
უხენაეს მწყემსად. ქრისტეს რჯულის
და ივერიის ეკლესის უმაღლესი წა-
რმომადგენელი საქართველოში თავის
ძალის იმისთვის ხმარობს, რომ თავის
გავლენის ფარგალში გზა შეუკრას ქა-
რთველი მრევლისა და ქართველ სამ-
ღვდელოების უაღრესად სამართლიან
მოთხოვნას, წამყენებულს ივერიის
ეკლესის დაცვისათვის!! ამ ხანად
მთელს საქართველოში სამღვდელოე-
ბის საქართვის კრება ხდება. ყოვილ-
გან ერთხმად მოითხოვენ აღუდებიონ
მშობლიურ ეკლესის უფლება და და-
დაუბრუნონ ქონება. ეს კრებები თა-
ვიანთ წერ. ლობით დადგენილებათ
სათანადო მისამართით გზავნიან. ამ
გვარ უწყინარ მოქმედებასაც არ იწ-
ყარებს საქართველოს ეკლესის უმა-
ღლესი პირი.

საბჭო გალდებულია თავისი აპრი
გამოსთვეს იმ საკითხებზე, რომელსაც
აყსტრია-გრძმანეთს წარუდგენენ ერ-
თად ან ცალქ ცალქე.
საბჭო შეიძუშავებს იმ დებულებათ
და განკარგულებათა პროექტებს, რო-
მელიც. პოლონეთის სახელმწიფოებ-
რის წყობილებას ნიადაგს მოუმზა-
დებს. ვარშავისა და ლუბლინის გერ-
მანეთისა და ავსტრიის გენერალ-გუ-
ბერნატორებს თავისი მხრით უფლება
აქვთ წარუდგინონ საბჭოს რაიმე მო-
საზრება ან პროექტი.

პოლონეთის ჯარის დარაჯმებას ხელს
უწყობს აესტრიი და გერმანეთი, რო-
მელთაც ეს საქე ეჭვერდებარებათ.
პოლონეთის მთავრობას ამ საკითხში
მხოლოდ ის უფლება აქვს, რომ სამ-
ხედრო ხარჯების დასაფარად თან-
ხებს ანაწილებს, გარდასახადს აწესებს
და ამიერ საჭიროების სესხს იღებს.

საბერძნეთი
როგორც საბერძნეთიდან კანტი-
კუნტალ მოსულ ცნობებიდან სჩანს,
თვალომავც ღია ღია სამზობლო ქვე-
ყანა დღესაც არა პლატონის ჭინა-
პართა კვალს და მოხერხებულის თვალ-
თმა ქვემით ითათბირებს მტერ-მოყვა-
რე სახელმწიფო ორგანიზაციებს. აი რასა სწერს
ალექსანდრიის გაზეთი „არევ“-ი:
„უცხოელები ვერ გაიგებენ ჩვენს
პოლიტიკას. მათ შეიძლება იგი ელ-
ლინიზმის და ეროვნების ჭინალმდევ
მიმართულად მოეჩვენოთ.
თვალომავც ღია ღია კონცალი

თვალთანები რდოს, რომ ცოცხალი
იყოს თავის ერს სხვანაირს საჭიროდა.
ჩვენ, უმეტეს ნაწილად, მოგაპრეზ
ვართ და ამისდა მიხედვით უაღრესად
მშეიძლობიანობის მოყვარე. ომსაც ვაჭ-
რობის თვალით უუკერით, როდესაც
უმნიშვნელო თანხით, ურისკოდ შეი-
ძლება უდიდესი სარგებელი დაგრძელება.
ბალკანეთის ომში სულ 8 ათასი კაცი
დავკარგეთ დაჭრილ-მოკლულებით,
საბაგიროთ ჩვენი მიწა-შეაღლი და
მოსახლეობა ერთი-ორად ვაჭირეთ. ეს
იყო საბერძნეთის მატერიალისტურ
ჰენიოსობის გამარჯვება.
ჩვენი ნეიტრალობა შეიძლება საუ-

კუნობრივ გაგრძელდეს, ნეიტრალო-
დება ქონებრივი სახსარი ხესურე-
თის საჭირო გასაძმოვად და მესამე(3)

თის საენა გამარტინულდ და ქართველ
ისა, რომ შერა-კიოთხვის საზოგადოება
მხოლოდ შერა-კიოთხვის გამარტილებ-
ბელია. მას არ შეუძლიან უხელყმდევ-
ნელოს არც ეკონომიკურს და არც
სხვა რამ საკითხების. იაი იმრ გახდინა

სხვა რა და საკითხოება. იგი კერ განდევნ
მეცნიერი იმ ახალ საქმისა, რაც სა-
კიროა ხელშეურჩისათვის. და ხელშე-
ურჩისათვის კი საჭიროა არა მარტო
წერა-კითხვა, არამედ ბევრი სხვა რა-
მეცნიერობისათვის აპირისო.

ରୀତ ଗାନ୍ଧିରାଙ୍ଗଲୀ ଏହିସ ଶ. କୌଣସିଦେଖ
ବ୍ୟସୁର୍ଯ୍ୟତିଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠେବ, ଇତେତି ଲାଜିମ୍ବେ ଏଣ
ଗାନ୍ଧିରାଙ୍ଗଲ, ହରମଣିତ ଶ୍ରେଷ୍ଠେବାଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠେ-
ଦମଦେଖ ପିତଙ୍କେ—ଗାନ୍ଧିରାଙ୍ଗଲ ଓ ଗାନ୍ଧିରାଙ୍ଗ-
ଦାନ. ତିରିକ୍ଷିତ ଯେ ଲାଜିମ୍ବେ ରୀତ ଉତ୍ସର୍ଗ
ଗାନ୍ଧିରାଙ୍ଗଲରେବା, ମାତ୍ର ଉତ୍ସର୍ଗ ମେଲି ଥରି-
ଥିଲା ଓ ଉତ୍ସର୍ଗଦ୍ୱାରା ମନୋତଥ୍ୟବ୍ୟ.

ରୀତ ଫରିବ ଗାଯା, ମିଳ ଉପରେ ଗାର-
ତୁଲଦ୍ଵୀପା. ଅମିତ୍ରମ, ଗାନ୍ଧା ମି ମିଳେ-
ଖରେବାତା, କନମେଲନିଜ ଶେମନ ମନ୍ଦିରିଲେ-
ନୀଏତ ଲା ରନମେଲତା ମିକ୍କେଲ୍ଲାଟ ଗାସନ୍ଦେ-
ଲ୍ଲାବା କ୍ଷେତ୍ରଶ୍ରୀତିଳେ ଶାଶ୍ଵତ୍ତ୍ଵ ନୃତ୍ୟ

ო მ ი ს კ ა გ ა ე ბ ა ნ

გრიმოს ველი

კენტროულის იქნიშების მიხედ-
ობირდაპირე რომ აწარმოებს
გრძოლის ასპარეზი, კოვნო-
მირიდან მოყოლებული დოპტუ-
რი, შეიძლება დაიყვეს აქტიურ,
და აქტიურ-პასიურ საბრძოლ-
დ. თვითეულ მათგანს განსა-
ბული მიზანი აქვს, თუმცა მოქ-
უყველგან ერთს გეგმას, ერთს
ემსახურებიან. ოპტოცია აღმო-
აბრძოლის ველზე (გალიცია-
თ) ორგანიულად მთელია; მხო-
სტრატეგიულ ადგილების მიხე-
ობირდაპირე შესაფერისად ანა-
ს თავის ჯარებს.
ვლახეთის ხაზი ფოქშანიდან
ოფამდე აქტიური ასპარეზია. აქ-
დაპირეს შუბლით შეხლა უხდე-
ს-ა უმინელთა ჯარებთან. მანვე-
მიუხედავათ გერმანელთა საუ-
ორგანიზაციისა, ფართო აღგი-
არ აქვს, რადგან აღგილი ვიშ-
უკლე, ჯართა გადაყვნ-გადმო-
ათვის ხელის შემშლელია. მარ-
, გერმანელნი ამ ველზე მარჯ-
ურთით უფრო წინ მიისწრავებიან
ოვისაკენ, მაგრამ ამ მანვებრს
ტაქტიკური ხასიათი აქვს. ბრძა-
ს დაპყრობით მოპირდაპირეს
ლება ეძლევა რუს-რუმინელთა
მიატრიალოს უფრო ჩრდილოე-
ბა გალაციისაკენ არ გაუშვას.
თ შემოვლა მეტად ძნელი იქნე-
დან გალაცით რკინის გზა მი-
არ როსტოის სამხედრო შტაბი;

რეგულარებს იმდენად, რომ დროშე ჩემი მიიჰყელოს და აქ შეაკავოს პირდაპირე. დელმანზინგენის ოპერამ შეიძლება სულ სხვა შიმართუ- ებაც მიიღოს. ბრაილოვით წამოსუ- რი, იგი დობრუჯში მომექტდ გენერ. შეეგის ჯარს საშუალებას მისცემს. დუნაი გადალახოს და პირდაპირ ასახაბიაში შეიტრის.

მოლდავეთის ასპარეზი, მიუხედავად ისა, რომ სტრატეგიულად უფრო დ გავლენას ახდენს და დღევანდელ ძოლის ველის მოხაზულებისათვის ურო მნიშვნელობა აქვს, ჯერ-ჯერო- თ აქტიურ-პასიურია, იმის მიხედ- თ, თუ როგორ მოქმედობს ან და გვარად აქარმოებს ოპერაციას. აქ- ურია თიტუშის და ტროტუშის მი- მოები, როდგან აქ მოპირდაპირე ძოლის ხაზის გარღვევასა ლამობს, სიურია—ჩრდილოეთის ასპარეზით ირნავარტამდე, რადგან აქ ბრძოლას ურო დამხმარი ხასიათი აქვს. გალი- ის ასპარეზი წმინდა პასიურია, მო- ხდაპირე გალიციაში მხოლოდ მა- ნ შეიძლება ახმაურდეს, როდესაც ნარჩენ ადგილებში ოპერაცია გა- მწვევი მომენტამდის მივა. ასეთი- ა დობრუჯაც, მიუხედავათ იმისა, რომ აქ მტერს იერიში-იერიშზედ წი- კს. გუშინდელ ოფიციალი დეპუტ- ს გადმოცემით, ქ. ბრაილოვი უკვი- წყვეტილია ბრძოლის ხაზს და რეს- ტინგელთა ჯარი იძულებული გახდე- ჩრდილოეთი გაბრუნდეს. მოპირ- პირე 15 ცერსის მანძილზე სდგას ქალაქიდან. მოპირდაპირეს მანჯ- ს ზოგადოენით რეს-რემინილთა მცა სამაგიერო იერიშით კელად გავ- დევნეთ. ამ მიდამოების ცოტა სამხ- რეთით მოპირდაპირემ სცადა შემო- ტევა, მაგრამ სროლით მოვიგერიეთ. ბრძოლის სამხრეთ-დასავლეთით მოპი- რდაპირე ზარბაზნებს უშენდა პონი- ქოცესა და დუბეს მიდამოებს, პირ- ველს 15 ყუმბარა ქროლა, მოშხამუ- ლი გაზით გატენილ.

მოლდავის მიჯნასთან მტერი რამ- დენჯერმე იერიშით წამოვიდა მდ. ბე- კაშის სამხრეთი მდებარე მაღლობე- ბზე (ბეკაში ბისტრიცას ერთვის), მა- გრამ სროლით ვაგერიებდით. მდ. დო- მუკის მიდამოებში მოპირდაპირემ შე- მოგვიტია მდ. დომუკის პატარა შესა- რთავ ნაკადის ჩრდილოეთით სოფ. დომუკპატაკთან. ერთ-ერთი მაღლო- ბიდან მტერმა მოახერხა ჩევნი დარა- ჯების გამოდევნა, თუმცა მარჯაფა ჯარის დახმარებით კელად აღვადგი- ნეთ ჩევნი მდგომარეობა.

მდ. ტოტროშას კერძი მოპირდაპი- რებ სოფ. კოტემბის მხრიდან შემო- გვიტია, მაგრამ დიდათ დაზარალებუ- ლი უკუ ვაგდეთ. ამავე დროს იგი მოშხამულ განით გატენილ ყუმბარებს უშენდა კოტემბის სამხრეთ-აღმოსავ- ლეთით მდებარე სოფ. აგასულის მი- დამოებს.. მდ. სულგადან მდ. ჩობა- ნიაშას კელად მოპირდაპირეს იერი- შები მოაქვს, აგრედევე იერიშებით მოდის მდ. დოფტიანისა და თიტუშის კელებში. განსაკუთრებით დაუნინებული იერიშე- ბი ამ თა უკანასკნელ ველებში მო- ქვთ, სადაც მოპირდაპირემ ჩევნს ჯარს (კოტა აღმოსავლეთით დააცეინა).

სავსეარაოის გეღის ზე- საჭებ

ამას წინედ გან. „საქართველოში“ ფრიდა ურადსალები წერილი დაისტაბბა. წერილის სათაური ასეთია, „მოხსენება ხევსურეთში სკოლების დაარსების შესახებ“ (№ 162, 163). ამ აშეწილ და შეგძნელ დროის გადამკიდე მკითხველმა ამ წერილს შეიძლება უყრადღება არ მიაქცია. ეს ადვილი ასახსნელიც არის! ადამიანს ეხლა უცხოეთის ბედი უფრო ერთტერესება, ბულგართი, გინდა რუმინეთი უფრო მეტად იქცევს მის ურადღებას, ვიდრე ჩვენი ქვეყანა. მართლადა, ძნელია ადამიანის ურადღება მიიქციოს რაღაც ხევსურეთმა, მაშინ როდესაც მოქლი კვეყანა მსოფლიო ოშია ჩამული, როდესაც კაცობრიობის ახალი ბედი იქცედება და ახალი ისტორია იწერება. მშვიდობიანობის დროსაც კი, როცა ყოველი სკიოთი გულდასმით შეგვეძლონ გაცვენილა და ყოველ სკიოთს ჩავკითხვებოდით, პაშინაც კი არ ვაქცევდით ჯეროვანს ურადღებას ჩვენს პროექციას, და მით უმეტეს ხევსურეთს. რა ვიცოდით ხევსურეთისა? თითქმის არაფერი. ვიცოდით, რომ ხევსურებს ჯაჭვი აცვიათ, რომ ისევ შეუბებს ჰქმარობენ და ისრის სროლა იციან. ჩვენთვის ხევსური საზღაპრო ადამიანი იყო და ხევსურეთი საზღაპრო ქვეყანა. ნამდვილი მათი არა ვიცოდით და ამისი არც ინტერესი გვქონდა. არ ვიცოდით ხევსურეთისა არც ჭირფარამ, არც სიხარული. არ ვიცოდით, რა

„მოსხენებაშია“ დასახული, უნდა გან-
ხილოთ ხელით არ მივადა თა შეი კო-
ნტრავილის ყიფაზან. სრულდათ სა-

აქვს, ხევსურეთის საქმისათვის ვერ გამოდგება. იმ სახსარს ერთი გადაწყვეტილი შიზანი აქვს—ომით დაზარალებულთა დაბმარება. ის წყარო, საიდანაც ამ საზოგადოებას თავისი სახსარი მოსდის, მუღმიყი არ არის. გათავდება ომი, გაივლის ომით დაზარალებულთა მდგომარეობის პირველი სიმჟავე და წყაროც მოსწყდება. ამასთან, არც ისე ძლიერია „ქარ. საქ. საზ.“ ქმნება, რომ ხევსურეთის იმ თის საქმის გასაძლოლად და მესამეც ისა, რომ წერა-კითხის საზოგადოება მხოლოდ წერა-კითხების გამაგრულებელია. მას არ შეუძლიან უხელმძღვანელოს არც ეკონომიურს და არც სხვა რამ საკითხებს. იგი ვერ გახდება მესევეური იმ ახალ საქმისა, რაც საჭიროა ხევსურეთისათვის. და ხევსურეთისათვის კი საჭიროა არა მარტო წერა-კითხები, არამედ ბევრი სხვა რამაც არ მომარტოთ; აპიტეტი

დიდ საქმეს გაუძლევს. მხოლოდ ერთი-
ორი სკოლით არა გაკეთდებარა. არც
მარტო სკოლებით. ბევრი რამ არის
იქ საჭირო. თუ რა, ამას ეხლა აქ არ
გამოვუდგებით. ეს შემდეგის საქმეა.
ეს გეგმაში იქნება მოქცეული. ვატ-
ყით მხოლოდ, რომ ის საჭირო და
აუცილებლივ გასაკეთებელი საქმე,
რომელიც ბ. ქარუმიძეს აქვს დასახუ-
ლი, დადია, მძიმე და რაც უფრო მე-
ტი საქმე იქნება გასაკეთებელი, რაც
უფრო მძიმე იქნება იგი, მით უფრო
გაუკირდება „საქ. საზ“. ამ რიგად,
ჩვენის აზრით, ამ საზოგადოებისათვის
ეს საქმე შეუფერებელიც არის და ძნე-
ლიც.

ქართველებს გვაქვს მეორე დიდი ორგანიზაცია — „ქარ. შორის წ.-კ. გამ. საზოგადოება“. შეიძლება მას დაპყის-ლდეს ეს საქმე? აქაც ცოტა დაფიქრებაა საჭირო. ჩევნის აზრით, არც ამ ორგა-ნიზაციას შესწევს სათანადო ძალა და ამ რატომ: „წერა-კითხვის საზოგ.“

ჯერ ერთი რომ ისედაც დატვირთულია საქვებით, მას იმდენი საქმე აქვს კისრად, რომ მისივის ისიც საქმარისია, ოღონძ პირნათლივ გაუძლევს; მეორეც ისა, რომ არც ამ საზოგადოებას რაც ღრმ გავა, მით უფრო გართულდება. ამიტომ, გარდა იმ მოსაზრებათა, რომელიც ზემოდ მოვისხენიერ და რომელთა მიშვდით გვეძნება სეგსურეთის საქმე „წერ-

